

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

громади були представлені окремою особою, справжнім обраним лідером, який здатен піклуватися про добробут, вирішення проблем, а також забезпечення потреб жителів територіальної громади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170.
2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.91.
3. Закон України «Про місцеві вибори». Відомості Верховної Ради , 2015, № 37-38, ст.366.
4. Колесников О.Є. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління. Асоціація сприяння самоорганізації населення. 2018.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Доценко А.В.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Стогова О.В.

к. політ. н., доцент, доцент кафедри КПТЦДП

Сумського державного університету

Процес децентралізації влади в Україні триває протягом п'яти років, але актуальною залишається проблема його правового забезпечення. Детально вивчивши законодавчу базу та практику цього процесу в Україні можна сказати, що реформа є частковою, оскільки лише процес об'єднання територіальних громад отримав належне правове забезпечення.

При цьому важливо пам'ятати, що об'єднання територіальних громад само по собі не є самоціллю, а складовою більш масштабного процесу децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування в Україні. Децентралізація - це процес передачі повноважень і бюджетних надходжень від державних органів до місцевого самоврядування. Створюються об'єднанні територіальні громади, у яких з'являється реальна можливість та відповідні ресурси самостійно вирішувати місцеві питання, наприклад у сфері освіти, охорони здоров'я та благоустрою. В основі децентралізації лежить європейський принцип субсидіарності, який передбачає, що рішення повинні прийматися там, де вони будуть найбільш ефективними. У більшості випадків це органи

місцевого самоврядування. Особливістю та складністю реформи децентралізації є те, що одночасно проводиться декілька реформ у сфері державного управління, а саме реформа територіальної організації влади, місцевого самоврядування та регіональної політики [1]. Процес децентралізації «забезпечує реальне місце самоврядування. ...створюються насамперед інститути самоврядування» [2].

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», який був прийнятий у 2015 році, надав не лише правового забезпечення процесу об'єднання територіальних громад, але дав поштовх адміністративно - територіальній реформі. Необхідність адміністративної реформи в Україні усвідомлювалася ще в 90-ті роки ХХ століття, але всі спроби її проведення виявлялися невдалими ще на етапі обговорення. Завдяки аналізу «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», схваленої Кабінетом Міністрів України від 1 квітня 2014 р. [3], а також Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року [4], Проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» [5] можна сказати, що сутність децентралізації полягає не лише у переданні повноважень та ресурсів на місцевий рівень, але й у реформування територіальної основи місцевого самоврядування, що викликає, у свою чергу, зміни адміністративно-територіального устрою України.

Важливо відмітити, що «добровільне об'єднання територіальних громад» не було передбачено ст. 133 Конституції України. У Конституції зазначено, що «систему адміністративно - територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села». А ст. 140 Конституції України передбачає добровільне об'єднання жителів кількох сіл в одну сільську громаду [6]. Але в Законі України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» зазначено, що «суб'єктами добровільного об'єднання територіальних громад є суміжні територіальні громади сіл, селищ і міст» [4]. Тобто правові основи об'єднання територіальних громад створені саме із прийняттям відповідного закону.

Дослідники децентралізації визначають такі позитивні її моменти:

- втілення рішення відбувається за участі суб'єкта його прийняття під його відповідальність;
- покращується процедура прийняття рішення;
- прозорість і гласність прийняття;
- мінімізація бюрократизму;
- розвиток потенціалу при підготовці та впровадженні владних рішень;
- ознаки партнерства, що в подальшому має гарні наслідки.

Але потрібно також зазначити, що є й небезпечні сторони децентралізації. Значних ризиків зазнає бюджетна система країни. Основні побоювання пов'язані з недостатністю механізмів втілення даної реформи у бюджетній сфері. Труднощі визначення спільної мети, нескординованість діяльності місцевого самоврядування та органів державної влади, які не готові діяти на нових засадах, автономізація цілей - все це є ризиками, які можуть слугувати загрозою деяким сферам державного та суспільного життя у процесі реформування.

Є недоліки у правовому забезпеченні прийняття рішень органами місцевого самоврядування. Наша країна все ще не позбулася наслідків радянської централізованої системи державного управління. Цей фактор також є перешкодою для швидкого проведення адміністративно - територіальної реформи. За таких обставин децентралізації можна сприяти активізацією роботи відповідних органів державної влади у напрямку її інформаційного і методичного забезпечення.

Потрібно враховувати історичний, культурний та етнічний фактори, адже вони також є важливими умовами успішного процесу децентралізації. Врахування цих факторів може дати змогу провести децентралізацію без значних ризиків виникнення соціально - політичних конфліктів. Потрібно зазначити, що якість і доступність публічних послуг, які надаються в об'єднаній територіальній громаді, не повинні бути нижче, ніж до об'єднання [7].

Не зважаючи на деякі прогалини у правовому регулюванні та існуючі ризики, реалізація децентралізації влади в Україні, реформа місцевого самоврядування і територіальної організації влади є необхідною умовою подальшого демократичного розвитку держави. Незважаючи на складність установленої законом процедури, статистика 2015-2019 років свідчить, що перші діючі об'єднані територіальні громади з'явилися після місцевих виборів 25 жовтня 2015 року, тоді їх було 159, а на березень 2019 року існує вже 888 об'єднаних громад, 82 з яких очікують рішення ЦВК про проведення перших виборів. Важливим етапом децентралізації стало прийняття у квітні 2018 р. Закону про внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення [8]. На квітень 2019 року до 24 міст обласного значення приєдналися територіальні громади, які перейшли на прямі взаємовідносини з міжнародними бюджетними трансферами та державним бюджетом. Це означає, що процес добровільного об'єднання територіальних громад в Україні має перспективи на успішне завершення, а децентралізація влади сприятиме створенню

ефективної системи державного управління, яка передбачає розширення повноважень регіональних і місцевих громад.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Реформа децентралізації [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>.
2. Децентралізація в Україні: Досягнення, надії і побоювання // International Alert / Український незалежний центр політичних досліджень. 2017.
3. Про ухвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. №333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>.
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
5. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади): Проект Закону України від 01.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55406.
6. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>.
7. Закон про ОТГ: «плюси» та «мінуси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/zakon-pro-otg-plyusy-ta-minusy>.
8. Закон України про внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61814.

ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ГЛУХІВСЬКОМУ РАЙОНІ

Кравченко Л.Л.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Стогова О.В.

к.політ.н., доцент кафедри КРТІДП ННІ права

Сумського державного університету

Проект «Децентралізація» розпочався у 2014 році, а вже зараз лише у Сумській області налічується 298 територіальних та 34 об'єднаних територіальних громад. У Сумській області найпершою об'єднаною територіальною громадою стала Березівська,